

An. I.—No. 4—5

Iulie—August, 1934.

STÂNĂ

Revista Profesională și de Cultură

**Organ al Oierilor din
întreaga țară**

DIRECTOR
NICOLAE MUNTEANU
INVĂȚĂTOR

REDACȚIA: STR. ALEXANDRU CEL BUN, 14
BUCUREȘTI 2

„STÂNĂ”

ORGAN AL OIERILOR DIN ÎNTREAGA ȚARĂ

APARE ÎN FIECARE LUNA

ABONAMENTE:

Pe un an	Lei 100
Pe 6 luni	63
Exemplarul	10

ADMINISTRAȚIA:

NICOLAE MUNTEANU
Învățător
POIANA (Județul Sibiu)

CUPRINSUL:

Drumul spre mai bine — — —	<i>I. Dăncilă</i>
Vedere (poezie) — — — —	<i>Dumitru Olariu</i>
Jalea din munți — — — —	<i>Nic. Vonica</i>
Cântec de fluer (poezie) — —	<i>Gh. D. Banu</i>
În unire stă puterea — — —	<i>N. M. Cărlănescu</i>
Cărți domnești privitoare la oierit	<i>George I. Manițiu</i>
O nouă îndrumare a agriculturii românești — — — — —	<i>Costea Ciobanul</i>
Povestea ciobanului (versuri) —	<i>Gh. Fântână-Dârdea</i>
Preț bun pe brânză — — —	<i>I. Dăncilă</i>
Informațiuni (Din alte țări) — —	<i>I. D.</i>

Drumul spre mai bine

Datorită configurației solului și climei Țării noastre, precum și datorită aptitudinilor poporului românesc, o bună parte din locuitori au ca principală îndeletnicire, creșterea oilor.

Economii noștri de oi își au satele așezate la poalele munților, deci în regiuni cu soluri puțin sau deloc productive din punct de vedere agricol. Singura lor sursă de venit sau mai bine zis, mijloc de a-și valoriza munca a fost și este oieritul.

Păstoritoritul practicat a fost cel transhumant, cecece a avut o însemnătate nebănuită din punct de vedere național.

Acești crescători așezați pe ambele versante ale Carpaților, păștau turmele lor vara la munte, iar toamna, iarna și primăvara pe câmpiile și șesurile vechei Țări, în câmpia Tisei sau în Banat. Pentru ardelenii mărgineni nu erau granițe, iar «țara» le era dincolo de munți.

Ei au fost aceia cari în desagiile lor au adus primele cărți românești din Ardeal în țara mamă și de acolo în Transilvania.

Cu ei comerțul și industria românească și-a jalonat drumul în politica de românizarea industriei și comerțului Țării Românești; dovadă numărul mare de comercianți și industriași mărgineni, atât în satele și orașele vechiului Regat cât și în cele ardelenice.

Spiritul lor comercial este așa de dezvoltat, în cât cu drept cuvânt se spune: «unde un Mărginean ține o prăvălie, evreul n'are ce căta!».

Ei cu oițele lor valorizează vara ultimele goluri ale

munților noștri, toamna ierburile bălților, iar iarna șirele de paie ale moșierilor noștri, cari altfel ar fi destinate focului.

Ocupațiunea lor, începând cu anul 1829, — când vechiul Regat, prin câștigarea de debușeuri pentru cereale în țările din apus, dă plugului mii de hectare, — devine din ce în ce mai grea și nerentabilă.

Lovitura de moarte au primit-o înșă prin reforma agrară, când cele mai multe moșii boerești au fost împărțite țăranilor.

Prin aceasta, pășunea de toamnă, iarnă și primăvară, devine tot mai greu de găsit și tot mai scumpă.

Dar reforma agrară și progresele tehnice de după războiu n'au schimbat numai structura agriculturii românești propriu zisă, ci și felul oieritului practicat de Mărgineni.

Aci deci, trebuesc căutate parte din cauzele cari fac așa de greu azi oieritul.

Necazurile și experiența a arătat oierilor noștri, că creșterea și exploatarea oilor numai atunci este rentabilă, numai atunci aduce venituri, când se face *in mare*, în turme de sute de oi și când și produsele lor, se valorizează în comun. De aceea, înainte de războiu, oierii noștri își creșteau oile în „târle” (mii de oi), și uniți în „stăni”, frați, neamuri sau vecini, își valorizau produsele oilor lor. Aveau munca împărțită: unul se interesa de bună hrănire a turmei, altul de valorizarea produselor, etc. (cum mai fac azi unii frați) și toate mergeau mai bine și cu mai puțină cheltuială.

Fiecare târlă își avea boierul unde își țerna oile, sasul la care vindea lâna și negustorul la care dădea brânza.

După războiu, unde a fost o târlă, ce avea tovarăși pe tatăl cu 4—5 feciori, azi fiecare își are turma lui a parte și fiecare face aproape aceeași cheltuială pe care ar face-o toți împreună. Azi, când e vorba să cumpere

ceva bat la aceeași ușe, dar în ore sau zile diferite și astfel își ridică prețul, unul altuia, la cel puțin dublu.

Când vor să vândă, iar își strică târgul unul altuia, oferind aceeași marfă aceluiași negustor. Rezultatul este dureros pentru amândoi. Pentru a câștiga însă cecece pierd din vânzarea cu preț mic, fabrică mult și nu prea bun — un alt rău — căci își face și nume rău produselor.

Cumpărătorul odată păcălit nu mai are a 2-a oară încredere și în al 2-lea an chiar aducându-i marfa bună nu-i dă un preț mai bun.

Altă cauză, tehnica modernă bazată pe progresele științei, a schimbat complet și tehnica industriei laptelui. Azi sunt lăptării la toate colțurile de stradă, cari produc brânzeturi tot așa de bune sau chiar mai bune decât cele de oaie.

De oierii noștri — desorganizați — nimeni nu s'a interesat să le facă cunoscute nouile cerințe ale pieții și nouile feluri de brânzeturi ce se pot face din laptele de oaie. Ei au rămas la bunul plac al câtorva comercianți, cari i-au speculat și-i speculează cu nemiluită.

Toți aceia, cari au cumpărat și cumpără miei, lână sau brânză dela oierii noștri, azi se plimbă în automobile și au palate cu multe etaje în orașele mari ale țării, iar ei cei ce produc și trudesec atâta, nu știu încotro să mai apuce de neazuri.

S'a făcut o lege și s'a dat bani mulți, pentru promovarea industriei naționale (care în general este în mâni străine), dar nu s'a făcut nimic și nu li s'a dat nici un ajutor economilor noștri de oi, adică acelor cari practică întâia formă a industriei românești, industria laptelui.

Profitorli sunt în majoritatea cazurilor veniți mai târziu în casa hoastră și n'au nimic comun cu creșterea oilor, nepracticând nici ei și nici strămoșii lor această îndeltnicire.

Statul s'a interesat și a făcut o lege pentru viticultori, pentru fabricanții de zahăr, etc., uitând complet tocmai pe cei mai oproșiți de soartă!

Credem sosit ceasul să se gândească să pună stavilă speculei ce se face cu produsele lor, oierilor noștri.

S'au dat premii pentru vinderea zahărului, grâului, etc. de ce nu s'ar gândi să se facă măcar ceva și pentru ciobanii noștri, salvându-i astfel din greul impas în care se găesc!

Imprejurările grele în care i-a aruncat reforma agrară și conjunctura mondială a prețurilor și valorizării produselor, tocmai când erau mai puțin orientați ca oricând, complet desorganizați și fără vre-un sprijin din partea statului, i-a adus într'o situație de plâns.

Statul sau mai bine zis, aceia cari stau în fruntea lor, în bună înțelegere cu ei să ia grabnice și potrivite măsuri, dacă vrea ca soarta lor să nu se transforme — mâine — în o problemă tot așa de îngrijorătoare și greu vindecabilă, ca aceea a Moșilor sau Maramureșenilor.

Ce poate face statul?

1. Prin Camerele de Agricultură să le sugereze ideea și să le pună la dispoziție toate mijloacele pentru a se uni și pentru a-și valoriza produsele prin asociații;

2. Prin lege, să le asigure pășunatul în munții și balțile statului, să le ușureze drumul de la țară la munte și invers;

3. Să se fixeze în fiecare an de Ministerul Agriculturii, Comerțului și reprezentanții producătorilor și ai fabricilor un preț minim al lânii;

4. Prin convenții cu țările vecine să se asigure desfacerea cârnii de miel primăvara pe un preț remuneratoriu. (La Viena kgr. carne de miel se vinde cu 25—50 lei, iar la noi un miel se vinde primăvara cu prețul unei găini);

5. Să oprească importul brânzeturilor și lânii străine ce se ridică anual la milioane lei;

6. Să reducă tarifele de transport pe C. F. R. pentru produsele economiilor, cel puțin în unele luni ale anului, cum se face pentru alte articole (lemne);

7. Să reducă taxele la biletele de vânzarea mieilor, oilor, certificate, etc.;

8. Prin Institutul Național de Export să se intereseze de desfacerea brânzei de oaie în țările vecine. (Cehoslovacia exportă brânză de oaie numită «Brinsen» Liptauer sau brânza de puțină în Germania, Austria, Polonia și Ungaria. Dece n'am putea și noi exporta cel puțin în una din aceste țări?).

Ce trebuie să facă oierii noștri?

1. Să asculte comanda și să se unească cât mai neîntârziat, formând în loc de stânilile de altădată, asociații sau cooperații, așa cum legile în vigoare prevăd. Producătorii valorizând-și produsele în comun vor avea spese mici de desfacere și deci un câștig mult mai mare. Se vor înțelege între ei, care ce fel de brânză să facă, pentruca cu cât brânză de acelaș fel va fi mai puțină cu atât ea se va căuta mai mult și prin urmare se va vinde mai cu preț. Așa au făcut sașii din Județul Brașov deja înainte de război și azi nu pot să producă atâta cât ar putea vinde.

De ce nu i-ar putea imita în un lucru bun și oierii noștri !

2. Asociația să se intereseze de aproape de desfacerea produselor membrilor ei, intrând în legătură cu statul și cerând ca:

Fabricile ce furnizează postav statului să cumpere lâna dela acea asociație;

Serviciile de aprovizionare ale statului (în special armata) să cumpere carne și brânză în primul rând dela asociație;

3. Asociația să aibe centre de desfacere în orașele mari ale țării, plasând și formând astfel un număr însemnat din copill oierilor noștri, ce azi stau fără posturi.

4. Prin asociație își va forma legături comerciale cu firme din țară și din străinătate;

Vor putea da sugestii statului, pentru măsurile ce trebuie să le ia în legătură cu îndeletnicirea lor;

Vor impune reprezentanților lor cererea satisfacerii anumitor doleanțe;

În sat vor înființa industrii în legătură cu produsele lor. («Lica» la Orlat are o fabrică ce face din lapte — din caseina din lapte — nasturi bumbi); așa din piei de miel vor face mănuși, căciuli, etc.

Partea din lână o vor lucra în atelierile ce le vor înființa și care vor folosi brațele a zeci de fete și femei din comuna.

Numai organizați își vor putea cere drepturi, vor putea impune luarea anumitor măsuri și-și vor putea desface remuneratoriu produsele. Fiind bine organizați în țară renumele lor și al produselor lor va trece hotarele țării și ei vor ajunge din nou acele vremuri când brânza de burduf se cerea în țările de peste ocean. (În 1912—13, Lica din Sibiu a exportat în America de Sud miș de kgr. brânză de burduf).

Însuși titlul acestei reviste «Stâna», care reprezintă din punct de vedere istoric prima etapă a asociației românești, simbolizează minunat spiritul de asocieră al oierilor noștri. Ei așteaptă numai îndemnul, pentru că sunt convingși că numai prin întovărășirea mai multora se va putea îmbunătăți fabricarea produselor laptelui, se va putea asigura desfacerea, și că numai astfel vor ajunge timpurile de belșug de altă dată, cari vor înviora din nou fețele feciorilor ca brazii din româneștile sate înșirate la poalele frumoșilor noștri munți.

I. DĂNCILĂ

Vedere

*Ascuns în brazi, potecu-i credincios,
Pe culmi înciripate în azur,
Piciorului domol care l-a scos,
Din văile deslănțuite împrejur.*

*Neconținut se uită înapoi,
De par'că ar voi să ție minte,
Priveliștea întrecagă ajunsă de cimpoi.
Mirati, îi fac loc cerbii să treacă înainte.*

*Inmugurind în lespede cu greu,
Părăului cu ochii închiși îi gustă, vroja;
Din timp în timp se'nchină larg în coaja
Copacilor bătrâni, sub care doarme Dumnezeu.*

*De câte ori, setos, îi pare
Drumețului mai limpede vre-un izvor, —
Oprindu-se, potecul, cu răbdare
Așteaptă până când bea omul călător.*

*Ca un chimir încins pe trupul muntelui
În copcii de arșiță și bazalt,
La cotituri întinde soarelui o mână
Și-l trece dintr'un munte'n celălalt.*

DUMITRU OLARIU

Jalea din munți

Revista aceasta are rostul de a apăra interesele de viață ale oierilor din țara asta, a Carpaților cu stâni și turme de oi.

Lucrul ei va trebui să înceapă prin a arăta importanța oieritului în viața economică a țării, ca astfel să trezească interesul factorilor conducători. Apoi se va strădui să-i convingă despre lipsurile în care se sbate economia de oi și despre necesitatea intervenției statului pentru a salva această breaslă care se destramă și se pierde.

În felul acesta revista aceasta a oierilor trebuie să se facă ecoul munților triști și amenințați să rămână văduvi de behăitul dulce al oilor; și trebuie, mai ales, să fie strigătul de desnădejde al unui vechiu popor de păstori. Iar articolul de față, dacă nu va reuși să fie un strigăt, ași vrea ca cel puțin să fie un scâncet de durere, un ecou din jalea munților.

Și când vreau să îngân un cuvânt despre jalea munților mă gândesc la anul 1933, care a fost un an rău, un an trist, întunecat, ploios și rece.

Desnădejdea se lăsa peste zilele lui ca o negură înfricoșătoare. Și dacă în câmpiile țării au fost ploi multe și reci, apoi să se gândească oricine ce vreme a putut fi în munți.

Acolo piscurile au rămas albe și răceala zăpezilor a fost o continuă chemare a norilor ca să-și lepede ploile lor reci și fără sfârșit.

Și astfel la munte nu s'a putut «zbîci» omul, cât a fost vara. Iarba a crescut târziu, căci zăpada ducea trai bun cu negurile și întârzia să plece, spre jalea turmelor

rebegite de o iarnă lungă și flămânzite de o primăvară dușmană.

Căci acum își au și munții oropsiții lor. Sunt târлаși începuturilor noastre istorice, cu turmele lor de oi, din laptele cărora, prin veacuri întunecoase, neamul nostru și-a luat vigoarea lui neîntrecută.

Dar se gândește cineva la soarta acestor credincioși ai celei mai vechi îndeletniciri românești?

Dar chiar dacă s'ar gândi cineva, totuș, jalea din munți nu și-o poate închipui cel ce n'a văzut-o la ea acasă.

Jalea din munți va rămâne o taină a cetinilor de brad sub cari se înăbușesc multe sfâșieri de inimi tari și se varsă aprinse lacrimi chinuite.

Dealtfel, de aici, din taina cetinilor a plecat sfânta doină, cântarea de viață și de moarte, în care s'a aprins toată suferința sufletului românesc.

Aici, în ușa stânilor afumate, și-a petrecut copilăria zbuciumată neamul acesta de oieri, în tovărășia urșilor și a vulturilor din marca țării.

Aci s'au adăpostit strămoșii noștri în vremuri de restriște și aci, în munți, în vara care a trecut ca un tăvălug al morții, s'au prăpădit multe din ultimele turme de oi năzdrăvane ale ciobanilor moldoveni, vrânceni și ungureni.

Dar să ne apropiem de ei și să încercăm a le pricepe durerea de pe chipurile lor întunecate, căci durerea acestor copii ai munților, e durerea unui neam întreg, care își vede nărulă casa copilăriei lui scumpe.

Criza tot mai crescândă în ultimii ani, a lovit de moarte în oieritul nostru național, trântind în mizerie pe târлаși din toate părțile.

Aceștia afară de oi nu mai au altă avere ori alt venit. Lângă ele au crescut, prin munți își duc vara familiile, punând copiii în desagi pe cai, — dela oi mănâncă și se

îmbracă și lângă ele vor să moară ca moșii și strămoșii lor. S'au înfrățit ei cu aceste blânde și mănoase dobitoace, că e plină poezia lor de zbieretul oilor, de murmur de izvoare și de stâni cari stau să rămână fără stăpâni și fără ciopoare.

Însă în vara care a trecut fluerul, a amuțit și jocurile de seară dela foc, stropite cu ciuituri scânteietoare, au încetat. Căci cu turmele înjumătățite de iernile trecute și înglodați în datorii, târлаșii din munți vin dela strungă cu gălețile goale, căci oile n'au lapte.

Acum cine poate descrie jalea fără sfârșit, a acestor oropsiți ai vremii și ai munților? Datori de pe urma iernilor trecute, cu mieii puțini și slabi, vânduți pe un preț de nimic, cu oi puține, betege și fără lapte, — oamenii aceștia își poartă durerea mută pe plaiuri cu ploi, uzi până la piele, cu familiile în stâni pline de fum, în cari copiii plâng de frig și de vreme rea. Și peste toate acestea din când în când norii scuturau nea albă peste oile cu lapte puține și rebegite de frig.

Si uite așa, în munți, uitați de lume, oierii noștri au trăit în vara trecută, desnădejdea zilelor din urmă.

Încotro s'apuce? Către cine să se îndrepte?

Agonia în care se sbate oieritul nostru strămoșesc, acolo, sus, în munți, trebuie să dea de gândit conducătorilor de azi ai țării.

Acești fii ai neamului au și ei dreptul la grija părintească a statului. Sa-i căutăm și să-i ajutăm, căci pentru noi românii, tot în munți e ultimul refugiu.

De aci a coborât în vremi bune, și aci ne vom întoarce ca să aflăm dela bacii moldoveni, vrânceni și ungureni, care ne e destinul pe acest pământ, cimitir scump al părinților noștri și de unde ies flăcările de foc ale comorilor sufletului nostru național.

Răspuns la strigătul zilelor de acum nu vom afla de-

cât urcând cu gândul și cu dragostea noastră, la munte, la stâni cu oi și ciobani viguroși.

Acolo, în cântece, e trecutul nostru viu; acolo, în jalea oierilor de acum, e prezentul nostru dureros; și de acolo, de sus, ni se deschide perspectiva largă către câmpiile viitorului.

Acolo, în munți!

NICOLAE VONICA

Student

CÂNTEC DE FLUER

Năvalnice doruri de cântec valah,
 În vrană de fluer prind glas;
 — Străvechile doine cântate'n amurg,
 Când turma s'adapă în scurtul popas.

În fluer cu șir oțelit de verigi,
 Ciobanu-și topește nădejdea curată
 — Drumet — e... plecat din câmpie
 Cu gândul uitat într'un sat, la o fată!

Îl duce alt dor — spre munți-l recheamă —
 Icoana din urmă-i vorbește... ciobanu
 În vrană de fluer își cântă povestea
 Căci fata 'l așteaptă în plâns pân' la anu!

GHEORGHE BANU

In unire stă puterea

Scriu la revista «Stâna» nu din dorința de a mă afla în treabă, ci din credința că sfaturile mele, pot să ducă pe calea cea bună pe mulți dintre oierii din țară.

Ojinoara au avut o mare însemnătate în istoria țării noastre, lor datorându-li-se unirea, căci nu se mai îndoiește nimeni că sumedenia de păstori, care-și mânau la iernat oile din Ardeal în Moldova și Țara Românească erau aceia care întrețineau aprinsă flacăra idealului național între Românii subjugați.

Astăzi din nou a venit timpul, ca ei să-și spună cuvântul, de astădată în economia națională.

Avem în țară după socotelele facute 12 milioane oi, care ar valora vreo 3 miliarde de lei, iar valoarea laptelui, cărnei și lânii dela oile noastre trece într'un an de 3 miliarde lei. O bogăție foarte mare, dar printr'o muncă chibzuită noi am putea ca această avere să o mărim, atât prin mărirea numărului de oi, cât și printr'o îmbunătățire a celor pe care le avem, dându-li-se o îngrijire mai mare, față de cea care li se dă astăzi.

Trebue să facem așa căci nevoile țării o cer.

Suntem o țară de oieri, care importă brânzeturi, iar numai lână în anul 1933 am adus din străinătate de aproape un miliard lei. Este destul să arăt, că spre rușinea noastră în acelaș an am adus din străinătate 2.954.500 kgr. sdrențe și peteci de lână costându-ne 65.876.000 lei și care au servit la fabricarea postavurilor noastre.

Nu poate fi deci vorba, că oierii noștri nu pot vinde marfa lor în țară. Inainte de toate trebue însă ca oierii dela noi să se organizeze și să se asocjeze, căci numai astfel vor putea să-și susțină interesele mai bine.

Insuși «Stâna» este o asociație, izvorâtă din nevoile

vremii, dar astăzi astfel de asociațiuni trebuiesc să fie cât mai mari și mai puternice, pentru ca necazurile acestei ocupațiuni de căpetenie a poporului român, să fie din nou auzite de cei care ne conduc.

Aceste nevoi au fost simțite de unii oieri din țară și de aceia s'au făcut și la noi vreo câteva sindicate pentru creșterea oilor. Așa avem Sindicatul pentru creșterea oilor din Dobrogea, care are ca scop „perfecționarea creșterii oilor din Dobrogea și organizarea desfacerii produselor acestora».

Citind revista «Stâna» am putut afla că și în alte părți se muncește pentru înființarea de astfel de sindicate.

Ca aceste asociații să fie îndrumate cât mai bine s'a prevăzut în legea creșterii, îmbunătățirii și apărării sănătății animalelor ca «Asociațiunile, cooperativele și sindicatele de creștere, îmbunătățire și asigurare de animale de orice specie (fel), precum și cele pentru comercializarea și industrializarea animalelor și produselor lor, nu vor putea lua ființă în viitor decât cu aprobarea Ministerului Agriculturii și Domeniilor, direcția zootehnică. În acest scop ele sunt obligate să înainteze Ministerului spre aprobare, statutele în triplu exemplar, redactate în conformitate cu statutele-tip».

Pentru a veni și mai mult în ajutorul oierilor, Institutul Național Zootehnic a luat inițiativa de a trimite la cerere statute și sfaturi care să fie urmate la înființarea acestor asociațiuni.

Este de dorit ca la toate consfăturile de oieri ce se țin în țară, să se înștiințeze și Institutul Național Zootehnic din str. Mihail Kogălniceanu No. 63 București VI, care prin trimisul lui să lumineze calea, care trebuie să meargă la izbânda.

Dr. N. M. CĂRLĂNESCU
Medic veterinar

Cărți domnești privitoare la oierit

Am arătat în numărul trecut al revistei „Stăna” câteva știri privitoare la viața din trecut a oierilor ardeleni, desprinse din cărțile domnești.

Printre altele am spus că Domnii le dădeau diferite scutiri de dijme sau alte favoruri precum și diferite hotăriri privitoare la judecățile dintre ei și locuitorii Țării Românești, ori chiar slujbașii Domnului.

Intr'adevăr legăturile între locuitorii de pe amândouă laturile Carpaților fiind foarte strânse nu numai în ceea ce privește chestiunile oieritului, ci și legăturile de ordin politic și mai ales comercial, au dat naștere la o mulțime de neînțelegeri între aceștia. Granițele fiind acolo numai niște puncte de ordin politic, nu însă de ordin sufletesc, trecerile peste acele linii erau neîntrerupte atât dintr'o parte, cât și din cealaltă, Românii stând întotdeauna într'o strânsă legătură unii cu alții oriunde ar fi fost păstrându-se în chipul acesta, unitatea urmașilor glorioșului Traian, și ai viteazului Decebal.

Dar oamenii în legăturile pe care le au unii cu alții în viața lor de toate zilele, întâmpină nu arareori diferite piedici și neînțelegeri — precum am spus mai sus — ajungându-se astfel, la judecăți și diferitele lor hotăriri, cari uneori îi mulțumesc, altele îi supără după urmările cari le au pentru aceștia.

Ne putem închipui că nici oieri ardeleni cari trăiau în mijlocul acelor frământări ale vieții (fiind în neîntrerupte legături cu locuitorii din Țara-Românească) nu puteau fi scutiți de acele neînțelegeri ivite între ei și cei de pe latura opusă a Carpaților, ajungând adeseori la hotăriri judecăților domnești.

Sunt numeroase cărțile date de domni în această privință. Din mulțimea lor dăm câteva mai importante privitoare la aceste neînțelegeri, cari vor putea mai bine să ne convingă de meritul vieții de odinioară.

Astfel Const. Brâncoveanu, marele domn creștin, scrie o carte la anul 1698 luna Aprilie 18, lui Hanăș Mancăș, judele Brașovului, prin care îi face cunoscut acestuia, pricina ivită între pârcașul Stoica Radul a lui Radomir și Radul Dulamă, toți din Rucăr și trei oameni din Scheii Brașovului numiți: Ion Boghici, Stoica Boghina și Toader Țap, cari vor fi fost desigur trei oieri.

Aceștia au cumpărat dela amintitul pârălab și oamenii lui, niște berbeci cu condiția ca să le trimită banii cari erau prețul acelor berbeci.

Dar Brașovenii netrimitându-le nici un ban, aceia s'au plâns Domnului în mai multe rânduri de paguba suferită. Din această cauză, Brâncoveanu ia măsuri rugând pe judele Brașovului să le facă dreptate ca oamenii din Rucăr să-și scoată banii. Cartea trimisă judeului de către Domn, începea așa: „Io Constantin Basarab Voevod Bunului nostru priiaten și vecin de aproape, în toată vremea de bine voitor, dumnealui jupanul Hanăș Mancăș, marele județ al cinstiții cetăți a Brașovului, sănătate și tot binele poftim dumitale dela Dumnezeu“. Mai departe cartea povestește cum s'a făcut vânzarea cu berbecii, între oamenii din Rucăr și cei din Țara Ungurească, cerând următorul lucru: „Poftim pre dumneata ca să li să facă acestor oameni dreptate, să nu fie răbdători de bucatele lor, ca să li să scoată banii. Și viind ei acolo, nici o dreptate dela dumneata n'au avut, că banii nu și i-au luat“.

Din aceste rânduri, vedem câtă stăruință depunea domnul pentru ca să li se facă dreptate oamenilor săi din Rucăr. În urma cărții trimisă de Brâncoveanu, judele Brașovului ar fi trebuit ca să caute pe cât îi sta în putință, să lămurească lucrurile cari au provocat neînțelegerea, dând o hotărâre de împăcare. Cu toate stăruințele Domnului, judele Hanăș Mancăș n'a scos dreptatea așa precum o doreau oamenii Brâncoveanului.

După cartea întâia pe care o scrie Domnul, județului la Brașov, el primește o altă carte dela acesta, în care i se spunea că acei berbeci vânduți i-au luat dela cei trei oameni din Șchei un oarecare Racoș, care nu se află în Brașov și asupra căruia trebuia să cadă toată vina, așa că județul căuta în acest chip să-și apere oamenii și întârzierea lui, în judecata ce avea să facă.

Dar cei trei Rucăreni jeluindu-se tot timpul la Domn, acesta nu se mulțumește cu ceiace-i spune judele în carte și îi răspunde și el printr'o carte din acelaș an, (1698) luna Noembrie 6, următoarele: „De altele ce ne scrii dumneata, am înțeles. Pentru un Staică pârălabul de niște Șcheai de acolo de la Brașov, anume Ion Boghici; Stoica Boghean, Teodor Țapul, nepot Brincii, cari le-au fostu vândut lor niște berbeci, și banii nu i-au fost dat, și am fostu pohtit pre dumneata ca să aibă dreptate să i să plătească banii. De care lucru ne scrii dumneata cum că acii berbecii i-au luat dela Șcheai aceia un Racoș și acel Racoș nu iaste suptu ascultarea dumitale. De care adevărat acel Racoș nu va fi suptu ascultarea dumitale, iar Șcheai aceștia, carii scriu mai sus și au luat berbecii dela acestu om al nostru, acia sântu suptu ascultarea dumitale.“

Intru care, precum ne pohtești dumneata pre noi, pentru

ai dumitale oameni și ceale ce să pot, au dreptate dă la noi, și noi pohtim pre dumneata pentru acest om, ca să aibă dela dumneata dreptate, săi să plătească bucatele dela Șcheai ci le au luat dela mâna lui.

Iar Șcheai să-ș caute cu cel Racoș care au luat berbecii dela dinșii, ca să nu vie de la dumneata fără de județ. Aciasta, și mila lui Dumnezeu să păzească pre dumneata cu sănătate.

Noem. 6 din (dni=zile) It (leat=an) 7206=1698.

De bine voitorii dumitale: **Io Costandin Voevod**

Din cele spuse de Domn în această carte, vedem că el cerea ca să li se facă Rucărenilor lui, dreptatea cuvenită, plătindu-li-se de către cei din Șcheii Brașovului, berbecii cum-părați, iar aceștia, să se despăgubească la rândul lor, dela acel Racoș. În tot cazul, Brâncoveanu cerea cu orice preț, să li se facă dreptate Rucărenilor. Cu toate aceste dorințe destul de dese, județul Brașovului Hanăș Mancăș, n'a ajuns ca să-i mul-tumească.

Din această cauză Domnul le-a dat voie Rucărenilor ca să ia dela frații Brașovenilor impricinați, mai multe oi pe cari le țineau ca zălog până la Ispas, termenul până când trebuiau să li se facă dreptate în privința pagubei suferite. Dacă li se dădeau banii cari erau prețul berbecilor vânduți de Rucăreni, atunci aceștia, vor înapoia oile ținute ca zălog; în caz contrar, ei puteau să le vândă despăgubindu-se astfel, de suma de care erau păgubiți.

Brașovenii văzând că lucrurile au luat această întorsătură judele răspunde printr'o carte Domnului, că el e gata a face judecată dreaptă, dând în mâna celor din Țara Românească, pe datornicii aceia Șcheieni ca împreună să se hotărască chipul în care să puie capăt neînțelegerilor.

Brâncoveanu își trimite oamenii la Brașov, unde aveau să-și ia datornicii în primire și ei să înapoieze oile zălogite. El mai roagă pe judele brașovean ca să le facă deplină dreptate dându-le fie banii, fie pe datornici cu cari Rucărenii, se vor înțelege până când vor ajunge la o împăcare, terminându-se în chipul acesta lunga neînțelegere dintre ei,

GEORGE I. MANIȚIU

București 2 Iulie 1934.

O nouă îndrumare a agriculturii românești

Motto :

Pentru buna organizare a producției animale în vederea diferitelor scopuri este nevoie de cunoașterea situației din țară privitoare la creștere, sau mai precis, este nevoie de cunoașterea numărului animalelor din sinea și rasa care se exploatează, de cunoașterea valorii lor, a capacității lor de producție în diferite direcții, a posibilității de desfacere a produselor simple sau transformate, a costului de producție al acestor produse etc. Eventualele posibilități de rentabilitate ale capitalului investit în exploatare sunt strâns legate de aceste cunoștințe.

(Dr. Justin Braghină)

Prin articolul de față urmărim două lucruri: Ca unii care cunoaștem și servim prin paginile acestei reviste interesele unei bresle pe care noua îndrumare o interesează de aproape, vom căuta să subliniem aci și să facem cunoscută cetitorilor noștri această îndrumare cu gândul că multora le va fi de îndemn hotărându-i pe calea cea nouă și adevărată. Pe de altă parte vom căuta să facem în lumina adevărilor de mai jos un examen al cauzei careia ne-am închinat: oieritul.

Vom fi deci mai puțin folositori adevărului ce ne vine din partea Institutului Național Zootehnic prin studiile d-lui D. G. Ionescu-Brăila, directorul acestui institut și a tuturor colaboratorilor d-sale; și mai mult cetitorilor noștri crescători de vite.

Iată care este adevărul: România crește prea puține vite socotind între acestea toate speciile dela vitele mari de muncă până la păsări, albinărit, etc. ori creșterea vitelor s'a dovedit mai ales în vremurile de acum de criză, mai rentabilă decât cultura cerealelor. De aceia în ținuturile din țara noastră unde cultivarea cerealelor s'a împletit fericit cu creșterea vitelor (Ardeal) criza s'a simțit mai puțin.

Și atunci iată și îndrumarea nouă: trebuie să creștem mai multe animale pentru valoarea produselor ce le obținem dela ele și pentru refacerea prin acestea a economiei naționale care a fost profund sdruncinată în ultima

vreme, căci de unde înainte de război țara noastră era grâнарul Europei, astăzi ea nu mai contează ca producătoare de cereale, din cauza regimului nou al proprietății și din cauza concurenței țărilor transoceanice.

Spus însă în forma asta scurtă, adevărul de mai sus nu va apare destul de convingător. Pentru aceasta să reproducem numai câteva date din cele culese de Institutul Național Zootehnic care vor pune pe gânduri și pe omul mai puțin obișnuit cu graiul cifrelor.

Noi avem un bou la 4 locuitori și un porc la 7 locuitori, adică un animal mare și unul mic la 11 locuitori. Danemarca are câte un animal de fiecare cap de locuitor, Germania 2 animale la 5 locuitori; Polonia și Jugoslavia 2 animale la 7 locuitori; Ungaria 2 la 6 locuitori.

Danemarca — țară cât 3—4 județe de ale noastre — exportă anual 4 milioane de porci, în timp ce noi abia exportăm 150.000 bucăți, adică de 26 ori mai puțin. Față de stocul de porci de care dispunem (peste 3.000.000 capete) exportul nostru reprezintă abia 4%, față de 88% cât este al Danemarcei și de 25 al Poloniei.

Așa de întemeiată este gospodăria noastră sătească încât astăzi nu avem nici 2 găini de fiecare cap de locuitor când în fiecare ogradă de țara ar putea să se crească fără mare bataie de cap cel puțin 30—40 găini.

Numai din ouăle a 40 de găini bune un țaran ar putea scoate atâta venit cât are azi din producția de porumb de pe 4—5 hectare.

Numai valoarea laptelui produs într'un an în toată țara trece de 10 miliarde lei, cu toate că în condițiuni mai favorabile de selecționare și de creștere a vacilor, am putea dubla cantitatea produsă și deci și valoarea obținută.

Dar importanța desăvârșită a creșterii animalelor de orice fel reese clară din constatarea izbitoare și calculele ce s'au făcut că valoarea păsărilor și ouălelor exportate în perioada 1925—1932 de România este egală cu valoarea grâului exportat în aceeași perioadă de timp.

Credem că este clar acum pentru oricine adevărul pe care l'am susținut.

Creșterea animalelor domestice impune la rândul ei — și aceasta este un lucru care ne interesează pe noi în-

deosebi—o mai dreaptă destinație a pământului cultivabil al țării și s'a spus anume ca două treimi ar fi suficient pentru cereale, care la rândul lor vor fi mai rațional cultivate așa fel încât de pe o întindere redusă să avem aceeași recoltă, iar o treime rămânând pentru pășune și cultura nutrețului.

Creșterea vitelor mai însemnează și altceva, în felul în care trebuie să se înțeleagă din cele de mai sus. Mai însemnează raționalizare atât în ceiace privește produsele cât și desfacerea acestora, lucru care se poate face bine, numai prin syndicate (grupări) care presupun o conducere mai bună decât așa cum fiecare ins ar putea fi pentru el, și care prin firea lor au mai multă trecere.

Cu acestea am ajuns la punctul final al rândurilor de față și deci la concluziile pe cari trebuie să le tragem pentru oierit.

Oieritul este cuvântul care numește ocupația aproape exclusivă a creșterii oilor. Această ocupație are în sine o oarecare tradiție sindicală. Credem că târla nu este în fond decât un mic sindicat.

E locul însă să ne întrebăm aci: dacă târla nu mai este posibilă astăzi ca înainte vremuri, dacă oieritul și atât cât există astăzi tinde spre fărâmițare, ce însemnează aceasta? Însemnează că târla era potrivită pentru oieritul de altădată când puteai trece cu turme de zeci de mii de oi dealungul și dealatul țării nesupărat de nimeni, dar nu mai e potrivită astăzi când oieritul fărâmițat chinuit, persecutat trebuie să crească într'o nouă înfațișare. Incercăm să vedem aci un oierit localizat sau în orice caz restrâns pe o întindere limitată în care să intereseze în primul rând calitatea produsului și modalitatea lui de desfacere. Deci nu numărul de oi, ci meșteșugul, nu târla, ci crescătorul sindicalizat și lumnat.

Sindicatul îl vedem în acest caz ca un instrument practic, ca un organism viu cu o viață proprie și nu ca un cerșetor la stat sau element de teroare a acestuia.

COSTEA CIOBANUL,

Povestea ciobanului ¹⁾

Pe tatăl îl măresc,
Și Țara mi-o servesc;
Treimei mă închin,
Și sunt Român.

De viață 's de Roman,
De breslă îs cioban;
Iar după mamă's Dac,
Fecior d'al lui Novac.

Nepot lui Decebal,
Palat am în Ardeal.
Și-a poveștilor Dochiță
Fostu-mi-a mie măicuță.

Iar ca falnic document
Am portul meu străvechiu;
Din țeseturile-i cu fir.
Citești al veacurilor șir,

Oamenii, în sat la noi
Sunt toți ciobani la oi
Iar Poiana-i un muzeu,
Și ghicești trecutul meu.

De întrebi cumva de lege,
Noi avem Țară și Rege.
Cu Voevodul Mihaiu
Ne-e drumul către raiu.

De mult, mama Dochițo,
 Din falnică viță,
 Pierzând o biruință
 Făcutu-s'a 'n munți, păstoriță

Rugându-se lui Dumnezeu
 Pentru trist destinul meu,
 A fost făcută îndată,
 Cu turma 'n steiu de piatră.

Iar cine vrea s'o vadă
 Să urce'n vârf la „Babă”.
 Ea și oile în munte
 În piatră's prefăcute.

De-atunci anii când vin,
 Dela Sfântul Constantin
 Mă urc la crește'n munte
 Să mă binecuvinte,

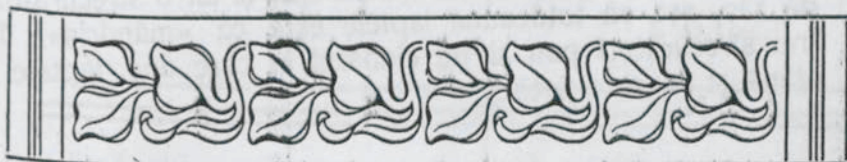
Eu din fluer cânt cu foc
 Și turma saltă în loc.
 Iar mama mă sărută
 Și merge de se culcă.

GHEORGHE FĂNTÂNĂ-DÂRDEA

Păstor

Poiana - Sibiuului

1) Dăm aceste strofe fără comentariu, dar cu deplina garanție a autenticității lor. Este totuși remarcabilă vivacitatea stilului, precum și o oarecare ironie a autorului (cioban) evoluat și perfect conștient de sine.

Preț bun pe brânză...

Am obținut, pot spune, numai de vre'o doi ani și să vă povestesc cum.

În primăvara anului 1931, în luna Martie — vremea fatatului — am plecat la oi. Urcându-mă în gara Miercurea în trenul spre Alba-Iulia, în vagon dau de un Lomanean, pe care-l cunoșteam dela târgul din Sasciori, om cu stare, fost și el primar în Loman și cu oi vestite, bune de lapte și frumoase în toată partea aceia. Din vorbă în vorbă ajungem să povestim de prețul produselor oilor și-i spun eu cât de rău ni se plătesc nouă Poienarilor și că chiar așa cu preț mic nimeni nu te întreabă de ele. Îl întreb, ce face el cu brânza, unde o desface?

Mândru Lomaneanul, începe a-mi spune, că lui îi merge destul de bine și că e mulțumit pe urma oilor. Eu, zice el, tot ce fac dela oi trimit la niște negustori din Cluj, la Fr. Sigmund, ce au prăvalie în Piața Unirii, în fața statuei lui Matei Corvin. O fac cum ei mi-au spus sau cum ei îmi dă comandă și până acum suntem și unii și alții foarte mulțumiți. Marfa le-o predau în gara Sebeș, iar banii îi primesc prin bancă, așa că am scăpat și de o grămadă de cheltuială și de oboseală. Mi-o plătesc totdeauna cu 3—4 lei mai mult la kgr. decât la alții, dar și eu le fac o marfă «pe cinste». Nu-i smintesc pentru nimic în lume, cum mi-au spus acum trei ani așa le-o fac, ba mai bună. Le fac telemăa, brânza de burduf și brânză de puțină, după cum îmi cer, să vezi cum: Mi-au spus pentruca brânza să iasă bună și să se țină bine, trebuiește ca laptele din care se face să fie cât mai curat de gunoaie și să am grije să nu-și ia vreun miros dela vase. Pentru aceasta mi-a spus să opăresc odată în zi gălețile în care mulg și ciubarul în care încheg, iar pentruca în lapte să nu ajungă gunoaie, baligă s. a. pe găleată să pun trei strecurători. O strecurătoare de sac, apoi un rând de vată și iar o strecurătoare trei strecurători pun și pe ciubarul în care duc laptele la stână și în care încheg.

Mi-a spus apoi, că din chiag iar foarte ușor se poate strica o brânză și deci să am grijă să dau atâta chiag ca laptele să mi se închege numai bine după o jumătate de oră (cu căldura, ce o are când se mulge). Dacă stă prea mult la închegat brânza iese tare sau de multe ori o astfel de brânză nu se ține. De câte ori am un chiag nou îi fac proba, luând un litru lapte căruia îi dau o linguriță chiag. Notez timpul în care laptele este închegat și de aci deduc tăria cheagului, de care țin socoteală de câte ori încheg, adică totdeauna dau cantitatea de cheag după cantitatea de lapte ce o am.

Când fac brânză de burduf, mi-a spus să curăț cașul de coaje, iar cojile să nu le bag în brânză, căci, de cele mai multe ori, ele sunt cauza stricării brânzei, de atunci pe ele le fac separat brânză.

Burdușii după ce brânza s'a copt îi păstrez la un loc rece (3—6° C) ștergându-i din când în când de mucegaiul ce-l fac.

Telemeaua le-o fac tot așa cum o faceam înainte, numai că mi-a spus să nu folosesc decât sare alba, căci iese mai cu față. O fac și pe aceasta aducând odată în an sare dela Uioara.

Brânza de puțină nu le-o fac eu; eu le trimit cașul și o pregătesc el acolo.

Ei bine, zic eu, dar nu-ți cere lucruri mari, acestea le-am face și noi ori care numai să găsim negustorul care să ne-o ia. Intreabă, zice el, unde o dau eu poate are nevoie de o cantitate mai mare și poți să-i vinzi și dumneata ceva.

Așa am făcut, m'am dus, am întrebat și am făcut târg. Mi-a pus însă condiția că dacă odată n'o fac așa precum ne-am înțeles a doua oară n'am ce mai căuta la ei cu ea. Mi-am dat silința să le-o fac așa cum cer ei și nici odată până acum nu mi-au băgat vină.

Azi le-o dau tot lor și mi-o plătesc cu 5 lei de kgr. mai mult de cât aș căpăta din alt loc.

I. DĂNCILĂ

Din alte țări

În provincia Tirol (Austria), regiune muntoasă cu pământ neproductiv, locuitorii au ca principală ocupațiune creșterea vitelor. Pentru a-și asigura însă producția și desfacerea produselor într'un mod cât mai remuneratoriu, precum și pentru a-și apăra interesele lor, economii sunt uniți în nu mai puțin decât 162 de „asociații lăptării”. Indrumările și cunoștințele de care au nevoie le sunt date de 3 (trei) școli de brânzeturi, ce statul le a înființat numai pentru Tirol (Rotholz, Imst și Lienz), Austria având multe alte școli de lăptărie.

Producția anuală a acestor lăptării este de 198 mil. Kgr. lapte, 900 mii Kgr. unt și 2 mil 500 mii Kgr. brânză.

Numărul locuitorilor este de 327.137 mii; Numărul vacilor (aci brânzeturile se fac numai din lapte de vacă), 91.316 mii capete; Intinderea: 12.645 Km. pătrați.

* * *

Austria are un fond „al laptelui”, care preia asociațiilor de lăptărie, pe prețul pieții, cantitatea de unt și brânză, ce nu o pot desface. Imitând Austria, a înființat asemenea fond: Elveția și Anglia, iar acum de curând (1 Iunie) Cehoslovacia.

* * *

În Austria, prin legea publicată în 8 Iunie a. c. s'a înființat un comitet, care să se intereseze de aproape de exportul derivatelor laptelui (unt, brânzeturi, etc.).

* * *

Ungaria a hotărât să importe cafea și ceaiu numai din acele țări, cari vor să primească plata în produse agricole și în special, în unt.

* * *

În anul trecut, Ungaria a exportat prin Cooperativa Centrală de lăptărie 177 vagoane unt, din care 55.5% în Anglia, 16.6% în Franța, 16.5% în Germania, 9% în Italia, 1.3% în Cehoslovacia și 1% în Belgia și Egipt.

* * *

Exportul de brânzeturi al Austriei a fost în primele 3 luni ale anului 1934 (primul) sfert de 3666 Chintale (sute de kgr.) în valoare de 786.000 șilingi, ceea ce face ca 19 mil. 650.000 lei.

În aceleași 3 luni ale anului 1934, importul a fost de 1389 Chintale, în valoare de 285.000 șilingi sau cca. 7 mil. 125.000 lei.

Valoarea exportului a fost cu 501.000 șilingi sau 12 mil. 525.000 lei mai mare decât a importului.

În general exportul Austriei a constat din brânzeturi de vacă, iar importul din brânzeturi de oaie.

I. D.
